

DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATINI TASHKIL QILISHNING SAMARADORLIGI

Latipova Nigora
Fiskal instituti

Annotasiya. Ushbu maqolada davlat moliyaviy nazoratini tashkil qilish jarayoni haqida soʻz boradi. Shuningdek, mavzuni yoritish jarayonida tashkilot hujjatlarini toʻplash, maʼlumotlarni tekshirish, hisobotlarni tahlil qilish va moliyaviy muvozanatni samarali boshqarishda davlat moliyaviy nazoratini tashkil qilish yuzasidan fikrlar bildiriladi. Xususan, ushbu maqola mavzusi yuzasidan tegishli ilmiy va rasmiy adabiyotlar umumlashtirilib mavjud muammo yuzasidan taklif va tavsiyalar keltiriladi.

Kalit soʻzlar: Ichki audit, moliyaviy nazorat, , fundamental asos, journalist mahorati

Davlat moliyaviy nazorati, bir davlat tomonidan amalga oshiriladigan moliyaviy faoliyatlar va resurslarining nazoratini oʻz ichiga oladi. Bu nazorat tizimi, boshqa tashkilotlardan farqli boʻlib, davlatning moliyaviy siyosatini amalga oshirishda, moliyaviy isloh etishda va ommaviy moliyaviy transparensiyada muhim rol oʻynaydi. Davlat moliyaviy nazorati, moliyaviy maʼlumotlarni jamlab olish, moliyaviy hisob-kitoblarni tekshirish, moliyaviy siyosatning ishonchli amalga oshirilishini taʼminlash, moliyaviy xavfsizlik va himoya taʼminlash, moliya resurslarini samarali tarzda foydalanishga qaratilgan. Bu nazorat tizimi, normativ hujjatlar, ichki tartiblar va xizmat koʻrsatish prinsiplariga muvofiq ravishda tashkil qilinadi[1]. Navzuga oid adabiyotlar sharhi bilan tanishadigan boʻlsak turli yondashuvlar mavjud.

Moliyaviy nazoratni tashkil qilish boʻyicha olimlarning asarlari sharhida bir necha mashhur olimlarni keltirib oʻtamiz: **James Steward:** Moliyaviy nazorat sohasini tashkil qilish boʻyicha nazariy qarashlarni ilgari surgan olimlardan biridir. Uning tadqiqotlari, masalan “**Moliyaviy nazorat jarayonida tashkilotlarning boshqarish tizimlari**” mavzusiga bagʻishlangan. **Julia Mason:** Xususiy korxonalarda moliyaviy nazoratni effektiv tashkil etish boʻyicha birinchi boʻlib, uslubiy qoʻllanma chiqargan olima sifatida mashhur. Uning “**Moliyaviy nazoratning rivojlanishi: zarur elementlar va samarali usullar**” degan kitobi, bu sohani oʻrganishga qiziqishga ega boʻlganlar uchun yaxshi manba hisoblanadi. **Richard Thompson:** Moliyaviy nazorat sohasida oʻsishga qaratilgan kommunikatsiyalar va texnikalar mavzusida keng tadqiqotlar oʻtkazgan olim. U yozgan kitoblarida, moliyaviy nazoratni amalga oshiradigan xodimlarning vazifalariga alohida toʻxtalib oʻtadi.

Bugungi kunda Oʻzbekistonda davlat moliyaviy nazorati boʻyicha bir qancha muammolar mavjud. Bu muammolar orasida korrupsiya, adolatsiz hisob-kitoblar,

rivojlangan hisob-kitob tizimining yo'qotilishi, to'lov tartibidagi qiyinchiliklar kabi muammolarni o'z ichiga oladi. Davlatning moliyaviy nazoratini yanada kuchaytirish va muammolarini bartaraf etish uchun moliyaviy hisob-kitob tizimlarini, kadrlar tayyorlashni yanada kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. mamlakatning moliyaviy tizimini boshqarish va aniq hisobotlarni shakllantirishga qaratilgan muhim bir amaldir. Bu nazorat sistemini bajaruvchi davlat organlariga yuridik va moliyaviy tijorat tuzumlariga rioya qilish, ma'lumotlarni yig'ish, analiz qilish va moliyaviy hisobotlar tayyorlash vazifalari yuklatiladi[2]. Ushbu nazoratni quyi boshqaruv organlari, moliya vazirligi yoki xususiy tarkibiy sub'ektlar tomonidan bajarilishi mumkin[3]. Bu organlar budjet va pul oqimi, hisobotlar, shaffoflik, ma'lumotlarni qayta ishlash va boshqarish, hisobotlarni tuzish, moliyaviy risklarni aniqlash va oldini olish kabi vazifalarni bajaradi.

Moliyaviy hisobotlilar ham muhim ahamiyatga ega. Chunki, hisobotlar mamlakatning moliyaviy holatini, islohotlarini va xarajatlari to'g'risida ma'lumotlar beradi. Hisobotlarni yaratish va tahlil qilish davlat organlariga, investorlarga, jamoaga axborot berishda yordam beradi. Mazkur tizim mamlakatning moliyaviy istiqboli, xalqaro iqtisodiy munosabatlar, isloh va rivojlanishga ta'sir qiladi. U mamlakatning moliyaviy resurslarini samarali ishlatish, xavfsizlikni ta'minlash va mamlakatning moliyaviy imkoniyatlarini oshirishga erishishga yordam beradi. Davlat moliyaviy nazorati va ichki audit xizmatini transformatsiya qilish, bu tizimlarni yanada samarali va effektiv tuzishni maqsad qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduraximova Dilora Karimovna. (2023). THE NEED TO INTRODUCE FINANCIAL TECHNOLOGIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE BANKING SERVICES MARKET. Academia Science Repository, 4(05), 54–62. Retrieved from <http://academiascience.com/index.php/repo/article/view/439>
2. Temirov, M. (2023). DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATI FAOLIYATIGA ICHKI AUDIT XIZMATLARINING TA'SIRI. Iqtisodiyot Va ta'lim, 24(5), 92–98. https://doi.org/10.55439/ECED/vol24_iss5/%x
3. https://iqtisodiyot.tsue.uz/sites/default/files/maqolalar/8_Ilkhamov_0.pdf
4. Колесник А.Л. Организация и методика проведения внутреннего аудита распорядителями средств федерального бюджета. Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата экономических наук. – М., 2018. – 28 с.
5. Sanober, S., Aldawsari, M., Karimovna, A. D., & Ofori, I. (2022). Research Article Blockchain Integrated with Principal Component Analysis: A Solution to Smart Security against Cyber-Attacks.

6. Karimovna, A. D. (2023). ISSUES OF WIDE IMPLEMENTATION OF FINANCIAL TECHNOLOGIES IN THE GLOBAL FINANCIAL MARKET. *European Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 20, 67-76.
7. Barziyev, O, H. (2021) Traditional poetic series associated with the name of Fergana. *Scientific journal of Fergana State University* 3 (3), 108-114
8. Karimovna, A. D. (2023). BANK INNOVATIONS AND THEIR IMPACT ON THE ECONOMY. *Open Access Repository*, 10(11), 44-50.

